

АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО ТА АДМІНІСТРАТИВНА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 351.74

DOI <https://doi.org/10.32850/LB2414-4207.2021.20.07>

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Бондар Валерія Валеріївна,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
(Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ, м. Херсон, Україна)
ORCID ID: 0000-0002-3988-1568

Шевченко Надія Леонідівна,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри адміністративного
права та адміністративного процесу
(Херсонський факультет Одеського
державного університету внутрішніх
справ, м. Херсон, Україна)
ORCID ID: 0000-0001-8131-5757

Проблеми реформування органів Національної поліції тісно пов'язані з розвитком демократичного суспільства. Проблеми реформування також впливають на здійснення прав людини та громадянина, а дільничні офіцери поліції та поліцейські громади здійснюють захист прав людини безпосередньо на місцях. Проект «Поліцейський офіцер громади» – це черговий прогресивний крок у реформі Національної поліції, спрямований на безпеку та захист населення. Мета проекту полягає в тому, щоб офіцер поліції постійно знаходився поряд із мешканцями своєї територіальної громади, плідно співпрацював із жителями й орієнтувався на їхні потреби. Поліцейський офіцер громади – це офіцер Національної поліції України, який живе та працює в певній об'єднаній. Його головні завдання – забезпечувати порядок і запобігати правопорушенням і злочинам у межах своєї територіальної громади. Проект є частиною ширшої міжнародної практики під назвою community policing. Тісна співпраця поліцейських з громадянами активно практикується в США, Великій Британії, Франції та інших країнах. Основна мета проекту «Поліцейський офіцер громади» – забезпечити кожному об'єднану територіальну громаду України фаховим офіцером, який стане невіддільною її частиною. Основними завданнями поліцейської громади будуть такі: братиме активну участь у житті своєї громади; особисто налагодить

контакт із кожним її мешканцем; проводитиме профілактичну роботу серед місцевого населення (тематичні зустрічі, виступи в школах, спільні ініціативи тощо); тісно співпрацюватиме із жителями; допомагатиме вирішувати конфліктні ситуації; контролюватиме дотримання фізичними та юридичними особами правил і порядку зберігання й використання зброї; боротиметься з рейдерством і бракон'єрством; забезпечуватиме порядок і безпеку на території своєї громади.

Ключові слова: дільничний офіцер поліції, поліцейський громади, інтеграція, національна поліція, законодавчі новації.

CURRENT PROBLEMS OF REFORMING THE BODIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

Bondar Valeria Valerievna,

Candidate of Law Sciences,

Associate Professor,

Head of the Department of Administrative

Law and administrative process

of (Kherson faculty of Odessa State

University of Internal Affairs,

Kherson, Ukraine)

Shevchenko Nadiya Leonidivna,

Doctor of Law Sciences,

Associate Professor of Administrative

Law and administrative process

(Kherson faculty of Odessa State

University of Internal Affairs,

Kherson, Ukraine)

The problems of reforming the National Police are closely linked to the development of a democratic society. Reform issues also affect the enjoyment of human and civil rights, and district police officers and police communities protect these rights directly on the ground. A community police officer is an officer of the National Police of Ukraine who lives and works in a certain united territorial community. Its main tasks are to ensure order and prevent offenses and crimes within its territorial community. The project is part of a wider international practice called community policing. Close cooperation of police with citizens is actively practiced in the United States, Great Britain, France and other countries. The main goal of the Community Police Officer project is to provide each united territorial community of Ukraine with a professional officer who will become an integral part of it. The main tasks of the community police will be: to take an active part in the life of their community; will personally establish contact with each of its residents, will carry out preventive work among the local population (thematic meetings, speeches in schools, joint initiatives, etc.); will work closely with residents; will help to resolve conflict situations; control the observance by individuals and legal entities of the rules and procedure for storage and use of weapons; will fight raiding and poaching; will ensure order and security in the territory of his community. By the way, Khrestivska TG will be the first in the Kherson region where a community police officer will work. When this project was launched in the Dnipropetrovsk region in 2019, each POG was allocated a car by the Ministry of Internal Affairs. But now priority is given to those communities that also need to provide and equip office space, as well as buy him a car. Therefore, in the Kherson region, this project has

"slowed down" - in the agricultural region there are no such large budgets as in areas with developed industry. However, the Khrestiv community has thoroughly approached this issue and united the efforts of the public, self-government bodies and business.

Key words: district police officer, community policeman, integration, national police, legislative innovations.

Постановка проблеми. З проведенням реформи у 2015 році та створенням нового органу в правоохоронній системі, такого як Національна поліція, багато змін зазнала правоохоронна система. Але ми не перестаємо говорити про актуальні проблеми реформування цього органу, оскільки ще багато потрібно зробити та відпрацювати. Це не пов'язано з небажанням українського суспільства та України в цілому змінюватися. Скоріше це пов'язано з тим, що світ постійно рухається, ми змінюємося, змінюється бачення вирішення проблеми, завжди можна скористатися успішнішим досвідом когось із зарубіжних колег. Тому працювати ще є над чим. Головне – почати змінюватися самим із себе та вже сьогодні.

Як указано в Законі України «Про Національну поліцію» 2015 року, Національна поліція України (поліція) – це центральний орган виконавчої влади, який служить суспільству шляхом забезпечення охорони прав і свобод людини, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки й порядку[1].

Реформування органів національної поліції відбувалося як комплексно, так й окремо підрозділ за підрозділом. Так, наприклад, реформовано та змінено неодноразово завдання й функції такого підрозділу превентивного відділу поліції, як дільничні офіцери поліції. Вдале реформування цього підрозділу вкрай важливе, оскільки саме дільничні офіцери поліції займаються профілактичною роботою, вони виконують роль сходинок між суспільством і всією поліцією. Саме на превентивні органи покладено валову частку забезпечення адміністративно-правового регулювання правоохоронних органів і суспільства, адже вони виконують валову частину забезпечення виконання адміністративних норм та адміністративного права.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дуже багато вітчизняних учених досліджують це питання, зокрема В. Авер'янов, І. Арістова, О. Бандурка, В. Басс, В. Бевзенко, О. Безпалова, Ю. Битяк, Л. Біла-Тіунова, В. Білоус, І. Бородін, В. Галунько, В. Гаращук, Ю. Гаруст, І. Голосніченко, С. Гончарук, І. Гриценко, Т. Гуржій, С. Гусаров, В. Гуславський, В. Демченко, О. Джафарова, Є. Додін, М. Дорогих, А. Єлістратов, В. Заросило, А. Іванищук, Р. Калюжний, В. Ковальська, А. Комзюк, С. Ківалов, В. Коваленко. Але через постійні зміни в суспільному житті та недосконалому законодавству питання й по сьогодні залишається актуальним.

Виклад основного матеріалу. Реформування підрозділу дільничних офіцерів поліції триває й по теперішній час.

Основою реформування правоохоронних органів України є людиноцентристська ідеологія адміністративного права, сформована професором В. Авер'яновим, і європейські прагнення Українського народу, ідеологія, згідно з якою держава має, умовно кажучи, «служити» інтересам громадян (тобто діяти на благо людини) шляхом усебічного забезпечення пріоритету її прав, свобод і законних інтересів у сфері діяльності публічної адміністрації. Цей крок цілком відповідає загальній тенденції сучасного розвитку державно-правової науки та практики, відповідно до якої сьогодні відбувається своєрідний «людиноцентристський поворот» вітчизняного правоводержавознавства [2]. Тому, можливо, є логічним постійний процес реформування превентивних відділів Національної поліції для кращого захисту прав людини в майбутньому.

До 2015 року одним зі структурних підрозділів правоохоронного органу «міліція» були «дільничні інспектори міліції», їхнім завданням було проведення індивідуально-профілактичної роботи з особами, схильними до скоєння правопорушень; охорона громадського порядку та забезпечення громадської безпеки; робота з населенням і громадськими формуваннями на адміністративній дільниці щодо охорони громадського порядку й громадської безпеки; запобігання злочинам та адміністративним правопорушенням; участь у розкритті злочинів, учинених на території адміністративної дільниці[3].

У 2017 році створено «дільничних офіцерів поліції», їхнім завданням стало таке: діяльність, що ґрунтується на принципі взаємодії з населенням на засадах партнерства й має на меті співпрацю з громадянами, громадськими організаціями, установами, підприємствами різних форм власності; взаємодія з органами державної влади та місцевого самоврядування, населенням та утвореними відповідно до чинного законодавства громадськими формуваннями з охорони громадського порядку; виконання завдань, спрямованих на дотримання прав і свобод людини, а також інтересів суспільства й держави; ужиття заходів для взяття на облік осіб, щодо яких здійснюється превентивна (профілактична) робота, підтримання в актуальному стані інформаційних підсистем ЄІС МВ [4].

І ось у 2018 році прийнято рішення про створення пілотного проекту «Поліцейський офіцер громади». Поступово він упроваджувався в окремих областях.

Поліцейський офіцер громади – це наступний крок у реформі Національної поліції. Його основна мета – забезпечити кожному територіальну громаду окремим офіцером, який не тільки працюватиме на території цієї громади, а й житиме там [5].

Головне завдання поліцейського офіцера громади – орієнтуватися на потреби місцевого населення, підтримувати постійний контакт з мешканцями, щоденно забезпечувати порядок на своїй території, своєчасно реагувати на проблеми громади та запобігати вчиненню правопорушень.

Проект «Поліцейський офіцер громади» спрямований на впровадження нового формату роботи дільничних офіцерів поліції, головною метою якого є поліцейська діяльність, орієнтована на громаду.

Як висвітлено на офіційному сайті Національної поліції України, «метою роботи поліцейських офіцерів громади буде, в першу чергу, попередження правопорушень в інтересах громади. Офіцери поліції будуть більш самостійними у своїй діяльності та виконувати основні завдання поліції у партнерстві з керівництвом об'єднаної територіальної громади. Наразі проект проводиться у Київській, Одеській, Полтавській та Вінницькій областях» [5].

Також до участі в проекті долучаються 46 територіальних громад у Волинській, Дніпропетровській, Житомирській, Рівненській, Закарпатській, Запорізькій, Кіровоградській, Луганській, Миколаївській, Харківській, Донецькій та Черкаських областях.

Основні завдання Поліцейських офіцерів громади будуть такими:

- орієнтована на потреби громади поліцейська діяльність, метою якої є запобігання поширенням на території ОТГ правопорушенням;
- реалізація спільно з громадою проектів з підвищення публічної безпеки (профілактика злочинів серед неповнолітніх, протидія домашньому насильству, популяризація здорового способу життя, допомога уразливим категоріям населення тощо);
- здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення, прийняття рішень про застосування адміністративних стягнень;
- проведення перевірки за зверненнями громадян і вжиття необхідних заходів.

Поліцейські офіцери громади підпорядковуються безпосередньо начальнику сектору превенції відділення поліції, яке обслуговує обрану ОТГ [5].

Але в нас постає питання: навіщо знову впроваджувати щось нове? Чи не доцільно буде просто збільшити кількість дільничних офіцерів поліції, щоб вони могли повноцінно виконувати превентивну функцію, адже без цього ми не зможемо повноцінно виконувати профілактичну діяльність. Кількість дільничних офіцерів поліції у відділах поліції вкрай мала, укрупнення відділів поліції та їх територіальне реформування не дає результату для повноцінного перекриття дільничними офіцерами поліції обслуговуючої території. Гостро стоїть проблема з помічниками дільничних офіцерів поліції в ОТГ.

Також не вирішено питання, чи будуть у поліцейського офіцера громади помічники, як він сам буде виконувати свої повноваження, перебуваючи у відпустці або на лікарняному.

Проект упроваджується в життя вже майже рік, але до сьогодні не зроблено змін до жодного законодавчого акта, що конкретизували б діяльність і повноваження поліцейського офіцера громади.

Висновки. Отже, можемо зробити висновок, що створення такого інституту, як «поліцейський офіцер громади», є новим явищем, та чи це забезпечить якіснішу взаємодію з населенням, чи ні, мабуть, покаже час. Станом на сьогодні основним недоліком цього є відсутність чіткого нормативного забезпечення діяльності поліцейських офіцерів громади. Звичайно ж, вони можуть користуватися на загальних засадах нормами Закону України «Про національну поліцію» й іншими відомчими нормативно-правовими актами, але, на нашу думку та думку багатьох науковців України, законодавче закріплення є вкрай необхідним [6].

Тому, можливо, проведення таких реформ, що, безумовно, базується на зарубіжному позитивному досвіді, необхідне. Воно означає, що ми не стоїмо на місці й прагнемо змін і кращого життя в демократичному суспільстві. Але працювати є ще над чим.

Ще один із висновків, що можна вважати позитивним у впровадженні проекту «поліцейський офіцер громади», – це підвищення соціального забезпечення поліцейського за рахунок бюджетів об'єднаних територіальних громад.

Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>.
2. Шевченко Н.Л. Шляхи удосконалення законодавства у сфері адміністративно-правового забезпечення дотримання прав людини в правоохоронних органах України. *Журнал східноєвропейського права*. 2019. № 62. С. 94–100. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2019/04/shevchenko_62.pdf.
3. Про затвердження Положення про службу дільничних інспекторів міліції в системі Міністерства внутрішніх справ України : Наказ МВС від 2003 року № 1212. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1031-03#Text>.
4. Про затвердження Інструкції з організації діяльності дільничних офіцерів поліції : Наказ МВС від 2017 року № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1041-17#Text>.
5. Поліцейський офіцер громади. *Офіційний сайт Національної поліції*. <https://www.npu.gov.ua/ya-tut.html?fbclid=IwAR2NZxUD5AHrhQQh-8sHJk8OTXwUHyG0ZZD1n-E0-IH9YrNMdDk-nVeW3N0>.
6. Бондар В.В. Дільничні офіцери поліції та поліцейські громади: реалії сьогодення. *Юридичний бюлетень*. 2020. Вип. 15. С. 53–56. URL: <http://www.lawbulletin.oduvs.od.ua/archive/2020/15/9.pdf>.